

Beata Domosławska, Zyta Szymańska

Pracownia Bibliografii Bieżącej IBL PAN w Poznaniu

"Polska Bibliografia Literacka" on-line. Tworzenie bazy, ograniczenia, innowacje i dalszy rozwój

Abstrakt

Artykuł poświęcony jest „Polskiej Bibliografii Literackiej” (PBL) – dziełu autorskiemu Pracowni Bibliografii Bieżącej Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu. Komputerowa baza danych PBL on-line jest kontynuacją drukowanej bibliografii, opartej na koncepcji bibliografii literackiej prof. Stefana Vrtela-Wierczyńskiego. Jest podstawowym źródłem informacji bibliograficznej dla badaczy literatury, nauczycieli i studentów filologii, teatrologów, filmoznawców, dziennikarzy, socjologów itd., a także dla twórców innych bibliografii. Transformacja PBL polegała na odzwierciedleniu struktury bibliografii drukowanej w formie elektronicznej bazy danych, utworzeniu formularzy do wprowadzania informacji bibliograficznych oraz licznych indeksów i kartotek, obsługujących bibliografię. Dzięki współpracy z Instytutem Informatyki Politechniki Poznańskiej opracowano szczegółową metodologię wprowadzania zapisów źródłowych, elektroniczne sposoby ich organizacji i udostępniania w oparciu o serwer baz danych Oracle. Istnieje sześć sposobów przeszukiwania (ścieżek dostępu) wprowadzonych do PBL informacji bibliograficznych za lata 1989–1996. W wyszukiwarce internetowej Google z bazy PBL indeksuje się obecnie około 334 000 stron WWW, czyli prawie 100% wprowadzonych rekordów. Dalszy rozwój PBL on-line pozwoli użytkownikowi na dotarcie nie tylko do zapisów bibliograficznych, lecz także do pełnych tekstów publikacji, plików graficznych ze skanami, plików dźwiękowych z zapisem audycji radiowej lub wywiadu, plików wideo z życia literackiego i teatralnego itp. Najbliższą przyszłością PBL on-line będzie jej połączenie z zasobami polskich bibliotek cyfrowych.

Słowa kluczowe

Polska Bibliografia Literacka, baza danych

Abstract

Polish Literary Bibliography on-line. Producing of database, limitations, innovations and progress. The paper deals with „Polska Bibliografia Literacka” – the literary bibliography by author's team of Institut of Literary Research of Polish Academy of Sciences in Poznan. The database is continuation of prof. Stefan Vrtel-Wierczyński's bibliography concept. „Polska Bibliografia Literacka” („Polish Literary Bibliography”) basic source of information for researchers of literature, teachers and students of philologies, teatrologists, film scholars, journalists, sociologists, etc., has been converted from printed bibliography into database on-line using an information system and available in Internet for everybody. The process of transcription consisted in structure, records, indexes and organization of bibliographic material in electronic forming thanks the cooperation to the Institute of Computing Sciences of Poznan University of Technology. The bibliographic team's work organization and bibliographic methods are similar as in the printed bibliography. At present the database on-line covers period 1989–1996. There are six search categories. The Google search engine is indexing whole Polish Literary Bibliography (about 334 000 pages WWW). With regards to our projects for the future, the bibliographical records of Polish Literary Bibliography will be linked to full textes, video and sounds files and might be integrated with Polish digital libraries.

Keywords

Polish Literary Bibliography, database

„Polska Bibliografia Literacka” (PBL) jest bibliografią specjalną, tworzoną przez specjalistów (filologów) dla zróżnicowanego odbiorcy, tzn. środowiska naukowego, studentów, nauczycieli i uczniów, dziennikarzy, miłośników literatury, socjologów, kulturoznawców, historyków itp. Swym zasięgiem obejmuje prace z teorii i historii literatury oraz krytyki literackiej, teatralnej i filmowej, literatury współczesnej i życia literackiego. Odnotowywane są także polskie teksty literackie i paraliterackie (opublikowane w postaci druków zwartych, a także na łamach czasopism krajowych oraz czasopism polskich wydawanych za granicą), ich przekłady na języki obce, a także obce teksty literackie (książki i teksty w czasopismach) w przekładzie na język polski. Bibliografia rejestruje także takie formy recepcji literatury, jak: spektakle teatralne, słuchowiska radiowe, przedstawienia teatru telewizji oraz produkcję polskich filmów fabularnych. Szczegółowy opis zawartości działów (w języku polskim i angielskim) zawiera internetowa witryna PBL: [http://pbl.ibl.poznan.pl/dostep/\[1\]](http://pbl.ibl.poznan.pl/dostep/[1]) – w menu „O PBL” („About PLB”).

Zasoby PBL to także źródło informacji bibliograficznych dla twórców innych bibliografii literackich (np. *Dawni pisarze polscy* pod red. Romana Lotha, Nowy Korbut), słowników biobibliograficznych (np. *Współcześni polscy pisarze i badacze literatury. Słownik biobibliograficzny* pod red. Jadwigi Czachowskiej), bibliografii specjalnych (np. Bibliografia polska Stanisława Lema w opracowaniu Bożeny Bednarek-Michalskiej), a także dla twórców bibliograficznych baz danych (np. baza cytowań „Polskiej Literatury Humanistycznej Arton” czy bibliografia rosyjskiej recepcji polskich pisarzy science fiction opracowana przez Konstantina Kalmyka, dostępna pod adresem <http://bibliograph.ru/countries/polska.htm>). Należy zaznaczyć, że do tych opracowań z PBL przejmowane są zarówno opisy bibliograficzne, jak i elementy jej metodologii.

„Polska Bibliografia Literacka” jest wydawnictwem seryjnym, ukazującym się od 1954 r. Jej twórcą i pierwszym kierownikiem zespołu autorskiego był prof. Stefan Vrtel-Wierczyński. Do 2000 r. ukazało się drukiem 45 roczników, zawierających materiał za lata 1944/45–1988[2].

Tworzenie sieciowej bazy danych PBL

Wysokie koszty wydawania bibliografii drukowanej, ogromny wzrost materiału bibliograficznego w latach 90. XX w., a także przemiany w świadomości społecznej i pojawiające się nowe możliwości technologiczne, spowodowały rozpoczęcie prac nad elektroniczną postacią PBL. Realizacja tego założenia stanowiła duże wyzwanie dla zespołu PBL, ponieważ wiązała się ze zmianami mentalności, przełamywaniem utrwalaonych przez lata schematów i przyzwyczajzeń bibliograficznych. Należało także pamiętać o dotychczasowym użytkowniku PBL i zaspokajaniu jego potrzeb informacyjnych w tym samym zakresie, jak w przypadku korzystania z drukowanej bibliografii. Dzięki otwartości na nowe rozwiązania i w ścisłej współpracy z Instytutem Informatyki Politechniki Poznańskiej, zespołowi informatyków pod kierunkiem mgr. inż. Macieja Matysiaka udało się ulokować PBL w przestrzeni wirtualnej, bez uszczerbku dla organizacji materiału i sposobu jego prezentacji. Stworzono stabilną, elektroniczną strukturę bazy PBL, stanowiącą szkielet bibliografii, a tradycyjna fiszka bibliograficzna została zastąpiona formularzami specjalistycznego programu komputerowego[3].

Wielką zaletą programu Oracle, zastosowanego w PBL, jest wprowadzanie zapisów źródłowych w sposób nadający semantykę każdemu fragmentowi zapisu. Oznacza to, że wszystkie informacje wprowadzane do formularzy mogą być indeksowane (tworzą kartoteki –

np. twórców, autorów, osób współtworzących, teatrów, wydawnictw) i przeszukiwane (np. w polu tytuł, adnotacja). W przeciwieństwie do baz danych, będących zbiorem tekstów bez struktury semantycznej, system ten posiada bardzo duże możliwości przetwarzania zgromadzonego materiału, różnorodnego przeszukiwania i prezentowania zawartości bazy danych[4]. Materiał źródłowy wprowadzany do PBL (opisy książek i zawartość czasopism) przed wpisaniem go do formularzy musi być już odpowiednio opracowany. Polega to na identyfikacji gatunku tekstu, jego autora, zawartości merytorycznej (sporządzanie opisów zawartości książek z autopsji i merytorycznych adnotacji), przynależności do działu bibliografii oraz wyłonieniu haseł, które podlegają indeksacji. Często teksty źródłowe nie mają tych wszystkich elementów, a bibliograf musi wtedy je sprawdzać w odpowiednich kompendiach. Część takich tekstów podlega selekcji i nie zostaje wprowadzona do bazy.

Współpraca informatyków z polonistami-bibliografami ujawniła zarówno możliwości, jak i ograniczenia aplikacji bazodanowej utworzonej za pomocą programu Oracle i wymusiła poszukiwanie nowych rozwiązań. W rezultacie powstał program spełniający nowe oczekiwania i doskonale dostosowany do potrzeb PBL: proste i nieskomplikowane zasady wprowadzania zapisów, przyjazny interfejs, przejrzystość organizacji materiału, a co najistotniejsze – szybkie możliwości dotarcia do informacji dzięki wielu kryteriom przeszukiwania. Dodać należy, że baza była pionierskim dziełem, a PBL, jako jedyna tego rodzaju bibliografia w kraju, nie mogła korzystać z doświadczeń innych baz[5].

Organizacja pracy zespołu opracowującego PBL

Praca ma charakter cykliczny. W ramach jednego cyklu (rocznika) są wprowadzane opisy książek oraz materiały z czasopism wydanych w danym roku. Obecnie trwają prace nad rejestracją książek i zawartości czasopism wydanych w 1996 r. Pracę całego zespołu organizuje redaktor rocznika, którego obowiązkiem jest przygotowanie materiału do opracowania przez każdego członka zespołu (druków zwartych i list czasopism), uzupełnianie list czasopism o nowe tytuły, prowadzenie rejestracji opracowanych źródeł (kartoteka źródeł), sprowadzanie książek i czasopism z innych bibliotek, uczestnictwo w wyjazdach delegacyjnych w celu opracowania źródeł niedostępnych w Poznaniu. Dotychczasową praktyką było wyłanianie z zespołu redaktora jednego rocznika i wyznaczanie następnego, aby praca całego zespołu mogła przebiegać rytmicznie, bez zakłóceń spowodowanych zmianą lidera. Jednak w związku z możliwościami komputerowej bazy on-line, do której można wprowadzać uzupełnienia do każdego opracowywanego rocznika, a także ze względu na bezpośrednie wprowadzanie informacji do bazy, redaktorem roczników 1991–1995 została jedna osoba, co dało gwarancję jednolitej prezentacji zgromadzonego w ogromnej ilości materiału bibliograficznego. Drugą osobą, nadzorującą pracę nad całym rocznikiem, jest metodolog zajmujący się kodyfikacją i obiegiem przepisów metodologicznych w zespole, ściśle współpracujący z administratorem sieci i twórcą aplikacji. Każdy z członków zespołu jest redaktorem poszczególnych działów PBL, odpowiedzialnym za ich poprawność i zawartość merytoryczną, gdyż każdy bibliograf wprowadza materiał źródłowy do wszystkich działów PBL.

Wprowadzanie materiału źródłowego do PBL

Dotychczasowa organizacja pracy nad drukowanymi rocznikami PBL przebiegała w trzech etapach:

1. gromadzenie materiałów i ich systematyzacja w obrębie działów (teoria literatury, historia literatury, literatura współczesna, zagadnienia specjalne, organizacja nauki o literaturze, dydaktyka literatury, utwory anonimowe, antologie, hasła osobowe, literatury obce, teatr, film, radio i telewizja),
2. redakcja poszczególnych działów,
3. sporządzanie indeksów – osobowego i rzeczowego, które dotąd (poza spisem treści/działów) stanowiły podstawową ścieżkę przeszukiwania zawartości PBL.

Praca w elektronicznej wersji PBL przebiega dwuetapowo: sporządzanie zapisów i redagowanie. Na pierwszym etapie pracy mamy do dyspozycji pięć formularzy, przeznaczonych do wprowadzenia do bazy różnych typów informacji bibliograficznych:

1. książek (autorskich i przedmiotowych),
2. tekstów twórców drukowanych w czasopismach,
3. filmów, sztuk teatralnych, audycji radiowych i TV,
4. imprez (sesji, zjazdów, nagród, konkursów, odznaczeń itp.),
5. artykułów (recenzji, wywiadów, korespondencji itp.) oraz uniwersalny formularz, stanowiący syntezę wszystkich wymienionych powyżej.

Każdy wypełniony formularz otrzymuje swój numer, dzięki czemu można określić liczbę dotychczas wprowadzonych opisów. Opatrzony jest imieniem osoby sporządzającej opis. Formularze są wspomagane przez kartoteki, czyli uporządkowane alfabetycznie zbiory nazw i nazwisk, które są niezwykle istotnym składnikiem aplikacji używanym do wypełniania każdego formularza. Są to kartoteki twórców (pisarzy, aktorów), autorów publikacji oraz współtwórców (tłumaczy, redaktorów, ilustratorów, reżyserów itp.), a także źródeł, wydawnictw, filmów fabularnych i TV, wytwórni filmowych i teatrów oraz kartoteka haseł przekrojowych (indeks rzeczowy). Rola kartotek jest o tyle znaczniejsza, że możliwość ich przeszukiwania ma także każdy użytkownik bazy. Metody wprowadzania wszystkich zapisów źródłowych oraz sposoby wypełniania i uzupełniania kartotek zostały skodyfikowane w postaci szczegółowych przepisów metodologicznych, które w miarę pojawiania się nowych problemów są dyskutowane i ustalane przez zespół na zebraniach metodologicznych.

Każdy opis bibliograficzny wprowadzony do danego formularza zostaje:

- przyporządkowany odpowiedniemu działowi PBL, wybranemu ze spisu;
- uzupełniony (stosownie do typu materiału) o przywołane z kartotek nazwiska autorów, twórców i/lub osób współtworzących (odrębne kartoteki);
- opatrzony tytułem przejętym z czasopisma, adnotacją własną sporządzającego zapis, hasłami indeksu rzeczowego,
- opatrzony nazwą, numerem i stroną źródła informacji (dotyczy to materiałów czasopiśmienniczych).

Wypełniony formularz zostaje zapisany, a informacje wprowadzone do bazy. Drugi etap pracy to wspomniana już redakcja materiału. Odbywa się ona automatycznie według precyzyjnie ustalonych schematów. Jeden serwer obsługuje proces wprowadzania materiałów do bazy i automatyczną redakcję, a drugi – bazę PBL udostępnianą w Internecie pod adresem <http://pbl.ibl.poznan.pl>.

Jak szukać? Czyli dostęp do PBL on-line

Tradycyjna, drukowana bibliografia mogła być przeszukiwana poprzez indeks nazwisk, indeks rzeczowy oraz przeglądana według działów bibliografii czy poszczególnych haseł autorskich. Obecnie istnieje sześć sposobów na wydobycie różnych informacji z PBL on-line:

1. indeks nazwisk – można wyszukać nazwiska osób z opisów bibliograficznych;
2. kartoteka źródeł – można przeglądać wszystkie opisy z danego źródła;
3. spis działów, a w obrębie działów podział na lata (roczniki) PBL – jest to dostęp do pełnego zasobu PBL, nawiązanie do tradycyjnego sposobu przeglądania bibliografii albo materiał bibliograficzny w obrębie jednego lub kilku roczników PBL;
4. szukaj tytułu (utworu, artykułu, książki, filmu, spektaklu teatralnego, audycji itd.);
5. indeks rzeczowy – ukazuje rekordy przyporządkowane hasłom rzeczowym;
6. kartoteka teatrów – opisy dotyczące każdego teatru.

Przeszukiwanie bibliografii poprzez indeks rzeczowy i kartotekę teatrów wymaga jeszcze dalszej przebudowy, chociaż w chwili obecnej można już z nich korzystać. W przygotowaniu są jeszcze dwa sposoby przeszukiwania bazy PBL, polegające na zastosowaniu jednocześnie dwóch kryteriów przeszukiwania.

PBL opracowywana tradycyjnie i komputerowo – porównanie dwóch systemów (ograniczenia i innowacje)

Porównanie dwóch systemów opracowywania PBL – tradycyjnego i komputerowego – prowadzi do następujących wniosków:

- wykonywana automatycznie redakcja PBL skróciła ten etap pracy (materiał widoczny jest w Internecie w ciągu doby od momentu wprowadzenia); polepszyła się jakość i zwiększyła się szybkość udostępniania informacji bibliograficznych;
- zwiększyła się liczba sposobów przeszukiwania PBL (wiele ścieżek dostępu do informacji bibliograficznych), z korzyścią dla użytkowników;
- pojawiła się możliwość podawania pełnych informacji, bez stosowania skrótów, w przeciwieństwie do objętościowych ograniczeń, jakie miały miejsce w wersji drukowanej PBL;
- możliwe jest dalsze usprawnianie udostępniania i przeszukiwania bazy PBL (reagowanie na potrzeby użytkowników);
- uległ zmianie sposób sporządzania indeksów (w momencie zapisywania każdy rekord jest indeksowany, a indeksy sporządzane są już w trakcie wprowadzania opisu);
- zmienił się odbiorca PBL (może nim być teraz każdy użytkownik Internetu) i dostępność (z ok. 500 egz. drukowanych do kilkudziesięciu tysięcy odwiedzin witryny miesięcznie).

Obecność informacji bibliograficznej PBL w Internecie oraz statystyki odwiedzin bazy

Według aktualnych statystyk badania Internetu, około 95% polskich internautów używa wyszukiwarki internetowej Google. W tej wyszukiwarce zaindeksowanych jest obecnie około 334 000 stron WWW z bazy PBL. Analiza dwóch parametrów programu statystycznego PBL (awfull Version 3.7.1): Visits (liczba użytkowników w danym miesiącu lub dniu) i Pages (liczba odczytanych stron) wskazuje, że w marcu 2009 r. miało miejsce 111 819 wizyt i zostało wyświetlonych 1 924 441 stron. Jedna wizyta wiąże się z wyświetleniem ponad 17 stron. Wynik świadczy o tym, że nie są to przypadkowe kliknięcia na linki wyświetlone przez

wyszukiwarki internetowe, ale odwiedziny świadomych użytkowników, czerpiących wiedzę ze zgromadzonych w bazie informacji.

Przyszłość PBL i możliwości współpracy

Ogólnie przyjęto, że użytkownikiem PBL jest polski odbiorca, chociaż jej twórca, prof. Stefan Vrtel-Wierczyński, reprezentował opcję światowej recepcji „Polskiej Bibliografii Literackiej”, a drukowane roczniki PBL są dostępne w wybranych bibliotekach światowych (m.in. w bibliotece Columbia University w Nowym Jorku, Bibliotece Kongresu Stanów Zjednoczonych, Bibliotece Watykańskiej i in.). Zarówno program statystyczny, jak i korespondencja elektroniczna wskazują, że z PBL poprzez globalną sieć korzystają użytkownicy z całego świata. Do tej pory dla tych użytkowników sporządzono opis bazy w języku angielskim, ale nazewnictwo całej wewnętrznej struktury pozostaje wyłącznie polskojęzyczne. Ponieważ jednak dział literatur obcych PBL obejmuje polską recepcję prawie dwustu literatur, a wiele opisów bibliograficznych to pozycje obcojęzyczne – istnieje potrzeba udostępnienia także wewnętrznej struktury PBL w języku angielskim.

Możliwości, jakie stwarza internetowa baza danych, budzą nadzieję, że nadrobione zostaną opóźnienia (powstałe z przyczyn natury obiektywnej) w opracowywaniu kolejnych roczników i od 2014 r. PBL będzie publikowana na bieżąco. Proces ten mógłby ulec przyspieszeniu, gdyby możliwe było zwiększenie zatrudnienia w Pracowni Bibliografii Bieżącej IBL PAN w Poznaniu, liczącej obecnie dziewięć osób (8,5 etatu).

Z postulatów formułowanych elektronicznie przez użytkowników wynika, że PBL powinna stać się w przyszłości bazą pełnotekstową, a więc zawarte w niej opisy bibliograficzne powinny być połączone z tekstami publikacji. Istnieje możliwość uzupełniania określonych działów lub pojedynczych opisów bibliograficznych referencjami do innych materiałów, załączanie plików graficznych ze skanami, plików dźwiękowych z zapisem audycji lub wywiadu, plików wideo z wydarzeniami z życia literackiego czy teatralnego. Bardzo prawdopodobne jest też połączenie PBL on-line z zasobami polskich bibliotek cyfrowych. Zawartość drukowanych roczników PBL za lata 1944/1945–1988 zostanie wkrótce wprowadzona na platformę Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej. W ten sposób PBL zaistnieje w Internecie jako najobszerniejsza polska bibliografia literacka XX i XXI wieku. Autorom PBL zależałoby także na współpracy z wydawcami czasopism literackich i zeszytów naukowych.

Zaletą systemu informatycznego PBL jest także otwartość zastosowanej technologii, opartej na standardach w zakresie przetwarzania danych i komunikacji, dzięki czemu system można rozwijać i integrować z nowymi technologiami pojawiającymi się na rynku^[6].

Podziękowania

Autorki składają wyrazy podziękowania panom Maciejowi Matysiakowi z firmy Advis oraz Marcinowi Werla z Zespołu Bibliotek Cyfrowych PCSS za konsultacje i pomoc w powstaniu niniejszego artykułu.

Przypisy

^[1] Wszystkie odesłania do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dniu 5 maja 2009 r.

[2] TOKARZÓWNA, K., TYSZKIEWICZ, T., ZIOMKOWA, E. *Polska Bibliografia Literacka – prehistoria – historia – teraźniejszość. Roczniki Biblioteczne 1984*, R. 28, z. 1/2 s. 59–73. ISSN 0080-3626.

[3] BIESIADA, J., MATYSIAK, M. „Polska Bibliografia Literacka” w bazie danych i Internecie. W: *Infobazy’99: bazy danych dla nauki*. Gdańsk: Centrum Informatyczne TASK, 1999, s. 224–229. ISBN 83-88007-24-6.

[4] MATYSIAK, M. Re: Baza PBL. Do: Beata Domosławska. 03 April 2009 11 : 54 AM [cytowany 22 kwietnia 2009]. Korespondencja służbowa.

[5] BIESIADA, J. Pięćdziesiąt lat „Polskiej Bibliografii Literackiej”. *Nauka* 2004, nr 1, s. 137–141. ISSN 1231-8515.

[6] MATYSIAK, M. Re: Baza PBL; tamże.

Bibliografia

1. CZACHOWSKA, J. Dokumentacja w badaniach literackich. W: BRODZKA, A. (oprac). *Słownik literatury polskiej XX wieku*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1992, s. 177–184. ISBN 83-0403-942-7.
2. CZACHOWSKA, J. *Rozwój bibliografii literackiej w Polsce*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1979. ISBN 83-04-00046-6.
3. KANDZIORA, J. Głos w sprawie „Polskiej Bibliografii Literackiej”. *Kultura* (Paryż) 1994, nr 5, s. 144–146. ISSN 0023-5148.
4. KISIEL, M. Śmierć Pebeelki? *Twórczość* 1994, nr 5, s. 144–145. ISSN 0041-4727.
5. SANDECKI, J. Stefan Vrtel-Wierczyński. W *kręgu bibliografii i bibliotekarstwa*. Warszawa: Wydaw. Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2007. ISBN 978-83-89316-79-0.
6. SKALSKA-ZLAT, M. *Bibliografia w Polsce 1945–1996. Naukoznawcza analiza dyscypliny*. Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2002. ISBN 83-229-2227-2.
7. SZYMAŃSKA, Z. Czego oczekujemy od bibliotek (kilka uwag użytkownika – bibliografa). *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2007, nr 4 [Dostęp 22 kwietnia 2009]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2008/95/a.php?szymanska>. ISSN 1507-7187.
8. TOKARZÓWNA, K., TYSZKIEWICZ, T., ZIOMAKOWA, E. „Polska Bibliografia Literacka” – prehistoria – historia – teraźniejszość. *Roczniki Biblioteczne* 1984, R. 28, z. 1/2, s. 59–73. ISSN 0080-3626.
9. TYSZKIEWICZ, T. Pracownia Bibliografii Bieżącej w Poznaniu. *Biuletyn Polonistyczny* 1989, R. 32, z. 3/4, s. 28–34. ISSN 0076-902X.
10. ZON, J. Polska Bibliografia Literacka – zmiany, ale jakie? *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2007, nr 7 [Dostęp 22 kwietnia 2009]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2007/88/a.php?zon>. ISSN 1507-7187.

"Polska Bibliografia Literacka" on-line. Tworzenie bazy, ograniczenia, innowacje i dalszy rozwój / Beata Domosławska, Zyta Szymańska // W: Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Bydgoszcz, 27-29 maja 2009. - [Warszawa] : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, K[omisja] W[ydawnictw] E[lektronicznych], Redakcja "Elektronicznej Biblioteki", 2009. - (EBIB Materiały konferencyjne nr 19). - ISBN: 83-921757-5-1. -Tryb dostępu : http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat19/domoslawska_szymanska.php